

зорієнтованого навчання, усвідомлення учнями своїх інтересів і пізнавальних потреб, а також спробу виявити себе в різних видах ділового спілкування.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти (Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87)
<http://dano.dp.ua/attachments/article/303pdf>

АНДРАШКО О. І.,
ТОВКАНЕЦЬ Г. В.,
Мукачівський державний університет, Україна

СТАВЛЕННЯ БАТЬКІВ ДО ДИТИНИ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Вплив сім'ї та сімейного оточення на поведінку, психологічні особливості дитини та становлення її особистості безперечний. У сучасній сім'ї у зв'язку з кардинальними соціокультурними та морально-психологічними трансформаціями суспільства проблема дитячо-батьківських відносин стає все більш актуальною. Ця проблема визначається всією різноманітністю стосунків дітей та батьків, тими порушеннями в дитячо-батьківських стосунках, які можуть суттєво впливати на благополуччя дитини в сім'ї та її подальший розвиток [4].

Компонентами батьківства з психолого-педагогічної точки зору є:

1. Особливості батьківських цінностей. Вони є основними для інших компонентів батьківства і реалізуються в спрямованості особистості батьків і спрямованості їхньої поведінки. Батьківські установки і очікування включають в себе три рівні презентації: відтворювальні установки, установки і очікування в дитячо-батьківських відносинах, установки і очікування щодо способу діяльності власної дитини. Саме ці чинники багато в чому визначають особливості батьківської поведінки [1].

2. Батьківське відношення – відносно стійке явище, що включає в себе альтернативні елементи емоційно-ціннісного ставлення і здатного змінюватися в певних межах. Батьківське ставлення реалізується в підтримці контакту з дитиною, формах контролю, вихованні взаємовідносинами. За твердженням Г. Варги, «тип батьківських відносин і співвідношення їх структурних компонентів визначається не лише індивідуальними особливостями батьків, але і віком дитини» [2].

3. Батьківські почуття – значуща група почуттів, які займають особливе місце в житті людини. Батьківські почуття суперечливі, реалізуються в батьківському відношенні і батьківських позиціях.

4. Батьківські позиції є реальною спрямованістю взаємодії з дитиною, в основі якої лежить свідома і несвідомо оцінка дитини. Батьківські позиції реалізуються в рухливих комунікативних позиціях.

5. Батьківська відповідальність – відповідальність перед соціумом і своєю совістю. Батьківська відповідальність виникає в контролі своєї поведінки і сімейної ситуації; характеризується займаною роллю в сімейному вихованні.

6. Стиль сімейного виховання є виразником взаємодії перерахованих вище компонентів, його прояви найбільш очевидні. Стиль сімейного виховання набагато ширше, ніж інші компоненти батьківства.

В основі сформованого у батьків стилю виховання дитини в сім'ї є певне батьківське ставлення до дитини, що виступає як цілісна система різноманітних почуттів по відношенню до дитини, поведінкових стереотипів, що практикуються в спілкуванні з ним, особливостей сприйняття і розуміння характеру дитини, її вчинків.

Батьківське ставлення – це багатовимірне утворення, що включає в себе, принаймні, три структурні одиниці: інтегральне прийняття або відкидання дитини; міжособистісну дистанцію, тобто ступінь близькості до дитини; форму і напрямок контролю за поведінкою дитини.

Уявлення батьків про дитину можуть бути адекватними і неадекватними. Адекватне уявлення – це найбільш повне і об'єктивне знання психічних особливостей дитини, її інтересів, захоплень, схильностей, врахування індивідуальної своєрідності. Неадекватне уявлення батьків, як показують психолого-педагогічні дослідження [1; 3;] і спостереження, може бути у формі недооцінки психофізичних особливостей дитини, приписуванні хворобливості (інвалідизація), безпорадності, неможливості існування без батьків [4;5], перш за все без матері (інфантилізації), тривоги про майбутнє.

В. Столін [5] виділяє осі емоційно-ціннісного ставлення: симпатія – антипатія, повага – неповага, близькість – віддаленість, домінування – підпорядкування; залежність – незалежність; співробітництво – конкуренція. У формуванні виховної системи в конкретній сім'ї важлива роль того, як батьки розуміють і як вони задовольняють потреби дитини.

Список використаних джерел

1. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте: монография, цикл статей / Л.И. Божович. – Санкт-Петербург: Питер, 2009. – 400 с.
2. Варга А. Я. Системная семейная психотерапия. Краткий лекционный курс / А. Я. Варга, Т. С. Драбкина. – СПб.: Речь, 2001. – 144 с.
3. Михальська С.А. Спілкування батьків і дітей як фактор розвитку особистості дитини // Проблеми сучасної психології : Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / за наук. ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Вип. 31. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2016. – С. 227 – 238.
4. Товканець Г. Гуманістична спрямованість педагогічного спілкування у формуванні особистості молодшого школяра / Ганна Товканець, Алла Комарницька // Матеріали XVI Міжнародна научна практична конференція новината за напереднали «Наука – 2018», 15-22 май 2018 г. Volume 13. – Софія, «Бял ГРАД-БГ ОДД». – С. 54 – 57.
5. Столин В.В. Самосознание личности / В.В, Столин. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1983. – 288 с

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>